

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHI
VA UNING IQTISODIY O‘SHIDAGI O‘RNI**

Isrofilov Firdavs Ibrohim o‘g‘li

Komilova Mukammal Shavkatovna

Samarqand davlat arxitektura qurilish universiteti.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17930008>

Annotatsiya. Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida raqamli iqtisodiyotning shakllanish jarayoni, uning milliy iqtisodiyotdagi o‘rni, afzalliklari va rivojlanish istiqbollari tahlil qilinadi. Raqamli texnologiyalarni ishlab chiqarish, moliya, ta‘lim, sog‘liqni saqlash va davlat boshqaruvi tizimlariga joriy etish orqali iqtisodiy samaradorlikni oshirish, byurokratik to‘siqlarni kamaytirish va xalqaro raqobatbardoshlikni kuchaytirish masalalari yoritilgan.

Maqolada “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi doirasida amalga oshirilayotgan islohotlar, ularning natijalari hamda istiqboldagi ustuvor yo‘nalishlar haqida fikr yuritiladi.

Kalit so‘zlar: Raqamli iqtisodiyot, innovatsiya, axborot texnologiyalari, raqamli transformatsiya, elektron hukumat, IT-infratuzilma, sun‘iy intellekt, elektron savdo, raqamli moliya, texnopark.

Kirish. Bugungi globallashuv sharoitida raqamli texnologiyalar iqtisodiyotning eng muhim harakatlantiruvchi kuchlaridan biriga aylandi. Jahon miqyosida raqamli iqtisodiyot ishlab chiqarish jarayonlarini avtomatlashtirish, mehnat unumdorligini oshirish, xarajatlarni kamaytirish va xizmatlar sifatini yaxshilash orqali yangi iqtisodiy imkoniyatlarni yuzaga keltirmoqda. Raqamli iqtisodiyot nafaqat axborot texnologiyalari sohasi bilan cheklanib qolmay, balki barcha tarmoqlarga, shu jumladan sanoat, qishloq xo‘jaligi, transport, ta‘lim va sog‘liqni saqlash tizimlariga chuqur kirib bormoqda.

O‘zbekiston Respublikasi ham so‘nggi yillarda raqamli iqtisodiyotga o‘tishni milliy taraqqiyotning ustuvor yo‘nalishlaridan biri sifatida belgilab oldi. Prezident Shavkat Mirziyoyev tomonidan ilgari surilgan “Raqamli O‘zbekiston – 2030” strategiyasi raqamli transformatsiya jarayonlarini jadallashtirish, davlat xizmatlarini raqamlashtirish, aholining raqamli savodxonligini oshirish hamda biznes uchun qulay raqamli muhit yaratishga qaratilgan. Mazkur strategiya doirasida mamlakat miqyosida yuzlab infratuzilmaviy loyihalar amalga oshirilmoqda, yangi texnoparklar, IT-inkubatorlar va innovatsion markazlar tashkil etilmoqda.

Asosiy qism. Raqamli iqtisodiyotning afzalliklari keng qamrovli bo‘lib, u ishlab chiqarish jarayonlarida inson omilini kamaytirish, resurslardan oqilona foydalanish va real vaqt rejimida boshqaruv imkoniyatlarini yaratadi. Shu bilan birga, elektron hukumat tizimining rivojlanishi aholiga qulaylik yaratish, davlat xizmatlarini tezkor va shaffof tarzda ko‘rsatish imkonini bermoqda. Masalan, bugungi kunda O‘zbekistonda 200 dan ortiq davlat xizmatlari elektron shaklda taqdim etilmoqda. Moliyaviy sektor ham raqamli iqtisodiyotdan faol foydalanmoqda. Uzcard, Humo, Click va Payme kabi to‘lov tizimlari aholining moliyaviy faoliyatini sezilarli darajada osonlashtirdi. Shu bilan birga, elektron tijorat bozori ham jadal rivojlanmoqda, onlayn savdo hajmi yil sayin ortib bormoqda. Raqamli moliya tizimi kichik biznes va startaplar uchun yangi imkoniyatlar yaratmoqda, chunki bu sohada sarmoya kiritish uchun an‘anaviy bank xizmatlaridan tashqari innovatsion yechimlardan ham foydalanish mumkin.

Raqamli iqtisodiyotning ta'lim va sog'liqni saqlash sohasidagi ahamiyati ham yildan-yilga ortmoqda. Masofaviy ta'lim tizimlari, elektron darsliklar va virtual laboratoriyalar ta'lim sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi. Sog'liqni saqlashda esa elektron tibbiy kartalar, telemeditsina va diagnostika tizimlarining joriy etilishi aholiga sifatli xizmat ko'rsatishni ta'minlamoqda.

Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish jarayonida hal etilishi lozim bo'lgan muammolar ham mavjud. Eng asosiylaridan biri bu — internet infratuzilmasining ayrim hududlarda sust rivojlanganligi, raqamli kadrlar yetishmovchiligi va axborot xavfsizligi masalalaridir. Bundan tashqari, aholining raqamli savodxonlik darajasi hamon yetarli darajada emas. Shu sababli davlat tomonidan IT-ta'limni rivojlantirish, yoshlarni zamonaviy kasblarga o'qitish va kiberxavfsizlik tizimini kuchaytirish borasida keng ko'lamli chora-tadbirlar amalga oshirilmoqda.

Raqamli iqtisodiyotning istiqboli beqiyos. Yaqin yillarda "aqlli shaharlar" va "raqamli hududlar" konsepsiyalarini joriy etish, sun'iy intellekt va katta ma'lumotlar tahliliga asoslangan boshqaruv tizimlarini kengaytirish rejalashtirilgan. Bundan tashqari, davlat xizmatlarini to'liq raqamlashtirish, raqamli to'lov tizimlarini xalqaro standartlarga moslashtirish va innovatsion startaplarni qo'llab-quvvatlash orqali O'zbekiston Markaziy Osiyoda raqamli markazga aylanishi kutilmoqda.

Xulosa va tavsiyalar. Xulosa qilib aytganda, raqamli iqtisodiyot O'zbekiston uchun yangi iqtisodiy o'sish modeli sifatida shakllanmoqda. U ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatish jarayonlarida samaradorlikni oshiradi, biznes jarayonlarini soddalashtiradi, davlat boshqaruvini shaffoflashtiradi va aholining turmush darajasini yaxshilaydi. Shu bilan birga, raqamli iqtisodiyotning rivojlanishi iqtisodiy barqarorlikni mustahkamlash, investitsiyalarni jalb qilish va xalqaro raqobatbardoshlikni oshirishga xizmat qiladi.

Kelgusida quyidagi tavsiyalarni amalga oshirish zarur:

- Internet va axborot infratuzilmasini kengaytirish, yuqori tezlikdagi internetni barcha hududlarda ta'minlash;
- Raqamli savodxonlikni oshirish bo'yicha keng ko'lamli ta'lim dasturlarini joriy etish;
- Innovatsion startaplar va IT-layihalarni moliyaviy va huquqiy qo'llab-quvvatlash;
- Davlat xizmatlarini to'liq raqamlashtirish va elektron hukumat tizimini takomillashtirish;
- Kiberxavfsizlik va ma'lumotlarni himoya qilish tizimlarini mustahkamlash;
- Raqamli moliya tizimi, elektron tijorat va sun'iy intellekt yechimlarini kengaytirish orqali biznes muhitini yanada qulaylashtirish.

Ushbu yo'nalishlarda izchil ishlar olib borilsa, O'zbekiston raqamli transformatsiya jarayonida mintaqaviy yetakchi davlatga aylanishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyevning "Raqamli O'zbekiston – 2030" strategiyasi to'g'risidagi farmoni, 2020-yil.
2. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi ma'lumotlari, 2024-yil.
3. Jahon banki. *Digital Economy in Central Asia: Opportunities and Challenges*. Washington, 2023.
4. OECD (2024). *Digital Transformation Index: Uzbekistan Country Report*.

5. Mamatqulov B. "Raqamli iqtisodiyot va innovatsion taraqqiyot" – *Iqtisod va jamiyat jurnali*, 2023-yil.
6. Komilova Mukammal Shavkatovna Abdixoliqov Jamshid Abdixalilovich, "USE OF MARKETING STRATEGY AS A FACTOR OF INCREASING THE COMPETITIVENESS OF CONSTRUCTION ENTERPRISES." *International journal of advanced research in education, technology and management* 2.3 (2023).
7. Komilova, M, Sh, "O'ZBEKISTONDA INVESTITSIYA SALOHİYATINI OSHIRISH YO'LLARI." *Евразийский журнал академических исследований* 2.3 (2022): 575-584.
8. Sh, Komilova M, "RAQAMLI IQTISODIYOTNING TIZIMLI RIVOJLANISHIDA BOSHQARUV USLUBLARINING O'RNI." *Journal of marketing, business and management* 1.5 (2022): 53-57.